

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

“ ____ ” _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль розрахунків по заробітній платі (на прикладі
ТОВ «АПК-ЮГ»)»

Виконавець

студентка Центру заочної форми навчання
група 4зф1

Юрман Ірина Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник

Кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Белінська Ольга Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПО ЗАРОБІТНІЙ ПЛАТІ.....	5
1.1. Сутність розрахунків з оплати праці, її структура, системи та форми.	5
1.2. Документальне оформлення розрахунків з оплати праці.....	11
1.3. Порядок формування обліку розрахунків з оплати праці.....	15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ТОВ «АПК-ЮГ».....	22
2.1. Загальна економічна характеристика досліджуваного підприємства..	22
2.2. Методико-прикладні аспекти розрахунку заробітної плати на ТОВ «АПК-ЮГ».....	27
2.3. Організація автоматизованого обліку заробітної плати у системі управління підприємством.....	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	47
3.1. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на ТОВ «АПК-ЮГ».....	47
3.2. Система внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці.....	52
3.3. Удосконалення обліку розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах.....	59
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. Бухгалтерський облік заробітної плати, як відомо, є одним із самих трудомістких і складних, саме тому раціональна, правильно побудована організація бухгалтерського обліку заробітної плати має важливе значення для забезпечення достовірності даних про об'єкти обліку.

Організація бухгалтерського обліку заробітної плати залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів, основні з яких такі: мета та завдання організації бухгалтерського обліку заробітної плати, законодавчо-нормативна база, внутрішня політика оплати праці, статус суб'єкта господарювання, форми та системи оплати праці, які використовує суб'єкт господарювання, новітні інформаційні технології, організація аналізу і контролю розрахунків з оплати праці, оподаткування та виплати заробітної плати. Кожен із перелічених факторів визначає проблемні аспекти у системі управління суб'єктів господарювання та потребує їх вирішення, і загалом впливає на ефективність організації обліку та контролю заробітної плати.

Дослідженню питань обліку та контролю розрахунків з оплати праці приділяли увагу вчені: О. Ф. Вербіло, О. К. Лишиленко, О. В. Покатаєва, Г. О. Кошулинська, Л. С. Герасимчук, І. В. Савченко та інші. Проте, незважаючи на значні досягнення науковців, багато питань залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень, що і визначило тему випускної роботи.

Організація бухгалтерського обліку та контролю заробітної плати висвітлюється у публікаціях такими українськими вченими, як: Ткаченко Н. М., Бутинець Ф. Ф., Лишиленко О. В., Сопко В. В., Усач Б. Ф., Макаренко А. П., Меліхова Т. О. та інших. Досить багато авторів розглядали питання обліку та контролю оплати праці, але постійні зміни в економічній і соціальній сферах вимагають регулярного оновлення та покращення процесу обліку та методики контролю розрахунків з оплати праці, що і обумовило актуальність теми кваліфікаційної роботи.

Об'єкт і предмет дослідження. Предметом дослідження є теорія та практика обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах. Об'єктом дослідження є процес обліку та контролю оплати праці на ТОВ «АПК-ЮГ».

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є удосконалення обліку та контролю розрахунків по заробітній платі на вітчизняних підприємствах.

Для досягнення мети слід вирішити такі завдання:

- розкрити сутність розрахунків з оплати праці, її структуру, системи та форми;
- розглянути документальне оформлення розрахунків з оплати праці;
- дослідити порядок формування обліку розрахунків з оплати праці;
- проаналізувати ефективність розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві;
- розкрити методичні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці;
- виявити проблемні питання організації обліку і контролю розрахунків по заробітній платі та запропонувати напрями їх вдосконалення на вітчизняних підприємствах.

Методи дослідження. В роботі використані загальнонаукові методи; специфічні методичні прийоми: аналіз та синтез, спостереження, порівняння, формалізації та інші. Для проведення оцінки фінансового стану, аналізу показників фонду оплати праці та пов'язаних з цим розрахунків використовувалися методи економічного аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи України з обліку розрахунків з оплати праці, навчальна література, наукові статті, монографії вітчизняних і закордонних учених, матеріали наукових конференцій, дані засобів масової інформації та мережі Internet, а також первинна документація, облікові регістри, внутрішня та зовнішня звітність досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

На підставі дослідження теоретико-методичних питань обліку та контролю розрахунків по заробітній платі встановлено, що заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій, соціально-економічних явищ. Оплата праці є головним чинником ефективності діяльності підприємства, оскільки розмір заробітної плати, своєчасність і повнота розрахунків позитивно впливають на якість праці найманих працівників та на суму витрат підприємства. Тому на сучасному етапі вирішення питань удосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці є актуальним.

Для досягнення мети в роботі досліджено теоретико-прикладні аспекти обліку та контролю розрахунків по заробітній платі. Визначено економічну сутність розрахунків з оплати праці, її функції, види та форми. Досліджено порядок документального забезпечення розрахунків по заробітній платі.

Об'єктом дослідження обрано процес обліку та контролю оплати праці на підприємстві ТОВ «АПК-ЮГ», основним видом діяльності якого є неспеціалізована оптова торгівля переважно товарами сільськогосподарського призначення та виконання робіт, пов'язаних з вирощуванням та реалізацією зернових культур.

Огляд основних економічних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «АПК-ЮГ» за період дослідження показує, що у звітному періоді відбулося зростання доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) майже на 20% через збільшення обсягів реалізації продукції та диверсифікацію ринків збиту. Зменшення інших витрат більш ніж на 60 % через скорочення сумнівних та безнадійних боргів обумовило зростання чистого прибутку на кінець звітного періоду більш ніж удвічі, що є позитивною тенденцією. Збільшення валюти балансу на кінець звітного періоду пов'язано зі зростанням вартості необоротних активів на 13,6 % через їх оновлення. Позитивним фактором є зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на кінець базового періоду майже втричі та значне збільшення грошових коштів. В цілому стан підприємства

можна охарактеризувати як стабільний, який має всі передумови для сталого розвитку.

В роботі розглянуто методичні аспекти та діюча практика обліку розрахунків по заробітній платі на ТОВ «АПК-ЮГ», які відповідають законодавчим вимогам та внутрішнім нормативам.

При дослідженні ефективності використання трудових ресурсів на ТОВ «АПК-ЮГ» проаналізовано структуру фонду оплати праці за елементами виплат показники використання фонду оплати праці, продуктивність праці та виявлено, що середня заробітна плата на одного працівника у динаміці років має тенденцію до зменшення, що є негативним фактором. Темпи зростання продуктивності праці декілька перевищують темпи зростання заробітної плати. З'ясовано, що підвищення продуктивності праці залежить від соціально-економічних показників, які пов'язані із кваліфікацією і освітою виконавців, умовами праці, застосуванням оптимальних режимів праці і відпочинку, психологічним кліматом у колективі, його згуртованістю і внутрішньо колективними стосунками, поліпшення умов праці, підвищення творчої активності працівників.

В роботі розкрито основні теоретичні та методичні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці. Визначено завдання внутрішнього контролю обліку заробітної плати, стадії контролю. Узагальнено типові помилки в організації бухгалтерського обліку при здійсненні розрахунків з оплати праці, які можуть бути виявлені під час проведення внутрішнього контролю.

Рекомендовано удосконалювати організацію бухгалтерського обліку розрахунків по заробітній платі шляхом спрощення документообігу, зменшення типових форм первинних документів, розробки аналітичних відомостей з оплати праці за окремими показниками.

Запропоновані заходи сприятимуть покращенню обліку та контролю розрахунків з оплати праці та загалом – підвищенню ефективності господарської діяльності підприємства та його економічному розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про оплату праці: Закон України від 20.04.1995 р. № 144/95-ВР, із останніми змінами, внесеними згідно із Законом України № 440-IX від 14.01.2020р. / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV, із останніми змінами, внесеними згідно із Законом України № 2249-VIII від 19.12.2017 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>
3. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.11.2019 р. № 294-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX>
4. Про колективні договори й угоди: Закон України від 01.07.1993 р. № 3356-XII, із останніми змінами, внесеними згідно із Законом України № 341-IX від 05.12.2019 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
5. Кодекс законів про працю України: Кодекс від 10.12.1971 р. № 322-VIII, із останніми змінами, внесеними згідно із Законом України № 540-IX від 30.03.2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
6. Фінансовий облік-2: Навчальний посібник / за ред. Лоханової Н. О. Одеса: ОНЕУ, 2016. 282 с.
7. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV, із змінами і доповненнями: / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-xiv>.
8. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: Наказ Державного комітету статистики України 05.12.2008 р. №489, із змінами, внесеними згідно з Наказом Державного комітету статистики № 496 від 25.12.2009 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08>

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0893-99>

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 03.12.1999 р. №318, із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20, із змінами і доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.Nsf/link1/REG4306.html.

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601, із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (у редакції Наказу Міністерства фінансів України від 24.01.2011 р. № 25), із останніми змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 226 від 31.05.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

15. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI, із змінами та доповненнями / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/sp:wide#n256>

16. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. №504/ 96-ВР, із змінами і доповненнями / Верховна Рада України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960504.html

17. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс від 07.12.1984 р. № 8073-X / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>

18. Про затвердження порядку обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100, із змінами та доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP011266.html

19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18.01.2001р. № 2240-ІІ / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>

20. Про затвердження Порядку фінансування страхувальників для надання застрахованим особам матеріального забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010р. № 26. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0111-11>

21. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1105-14>

22. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Постанова Кабінету Міністрів України» від 26.09.2001р. № 1266, із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF>

23. Горіна Г., Паніч О. Утримання аліментів із зарплати працівника. *Праця і закон*. №8(184). С. 31-34. URL: http://www.ppk.org.ua/sites/default/files/Article_8_Gorina_Panych_Ukr.pdf

24. Чирва О. Г., Демченко Т. А. Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «1С: Бухгалтерія 8.2») : Навчальний посібник. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2016. 200 с.

25. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Магда Г. В. Удосконалення методики внутрішнього контролю утримань із заробітної плати та нарахувань на Фонд оплати праці. *Економіка та держава*. № 1/2019. С. 89-94.

26. Овсюк Н. Документальне забезпечення контролю витрат на оплату праці. *Вісник КНТЕУ*. 2014. № 5. С. 23-33.

27. Григоревська О. О., Христос І. В. Шляхи удосконалення організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. Вип. 2 (32). С. 97-104.

28. Кулик Ю. М. Шляхи вдосконалення обліку оплати праці. Київ: КНУТД, 2016. С. 63.

29. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник. Київ : А.С.К., 2011. 848 с.